

RAZRED IN PREDMET		
9. razred		
SLOVENŠČINA	ČRTICA	Povzetek najdete v prilogi
ANGLEŠČINA 	YELLOWSTONE	Povzetek najdete v prilogi
KEMIJA		Povzetek najdete v prilogi
BIOLOGIJA		Povzetek najdete v prilogi

ČRTICA je **kratka pripoved**, za katero je značilen **opis čustev in trenutnih razpoloženj**, manj pomemben pa je prikaz zgodbe.

Zgodba v črtici je navadno droben dogodek, ki je izhodišče za opis razpoloženj.

Naš **mojster črtic – IVAN CANKAR** – je snov zanje pogosto zajemal iz svojega življenja.

Pripovedi, ki temeljijo na **pripovedovanju o lastnih izkušnjah**, imenujemo avtobiografske, takim črticam pa pravimo **AVTOBIOGRAFSKE ČRTICE**.

Najbolj znani Cankarjevi zbirki črtic sta:

- **Moje življenje** (v njih je opisal svoja otroška leta in spomin na mater) in
- **Podobe iz sanj** (to so črtice z vojno tematiko).

Yellowstone' hot secret

Yellowstone

- is a supervolcano
- is in Yellowstone Park in North America
- is still alive

- had 3 super eruptions in the last 2.1 million years
- after the last big eruption 640,000 years ago, ash covered most parts of North America
- the eruption made a huge hole (it is 85 km long and 45 km wide)

a hot spring	vroč izvir
ash	pepel
immediate	takojšen
an eruption	izbruh
to increase	naraščati
sensitive	občutljiv
a hot spring	

K razlagam besed napiši ustrezno besedo iz tabele:

a spring of naturally hot water, heated by volcanic activity

_____

a hot spring of water that sends up jets of water and steam into the air

_____

a sudden outbreak of something _____

what is left after the burning of something _____

to become greater in size or number _____

quick to detect slight changes _____

happening at once, in a moment a _____

Oglej si videoposnetek <https://eucbeniki.sio.si/kemija9/1103/index2.html> o dokazovanju nasičenosti oz. nenasičenosti maščob, ter odgovori na vprašanje pod videom.

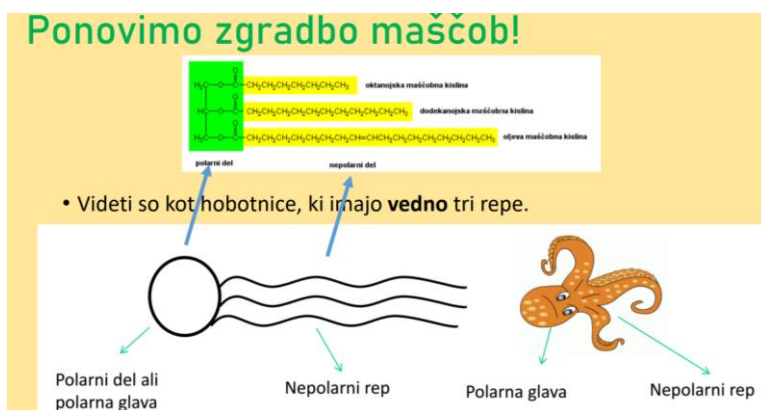
OMEGA-3 IN OMEGA-6 MAŠČOBNE KISLINE

Naše telo potrebuje nenasičene maščobne kisline. Ker jih telo ne more sintetizirati samo, jih imenujemo ESENCIALNE MAŠČOBNE KISLINE.

Naloga: razišči kaj so omega-3 in omega-6 maščobne kisline

1. Kaj so omega-3 in omega-6 maščobne kisline?
2. Zakaj so pomembne?
3. Kje jih najdemo (naštej nekaj živil bogatih z omega-3, -6 maščobnimi kislinami)?

Pomoč: • Učbenik str. 70 • <https://eucbeniki.sio.si/kemija9/1103/index3.html> • <https://prehrana.si/sestavine-zivil/mascobe>

TRANS MAŠČOBE IN TRANS MAŠČOBNE KISLINE

Naloga: Razišči kaj so trans maščobe in trans maščobne kisline

Klikni povezavo na PPT in preberi: [trans maščobne kisline](#). Pomagaj si tudi z učb. str. 68.

Odgovori:

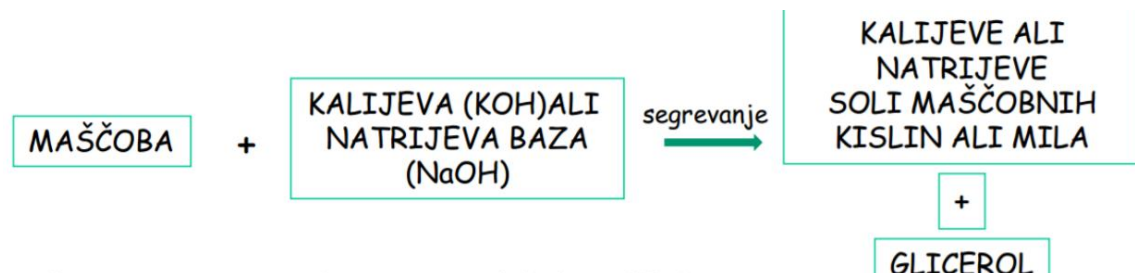
1. Kaj so trans maščobe?
2. Kje jih najdemo?
3. Kakšen pomen imajo za zdravje?

MILA IN SINTETIČNI DETERGENTI

MILA:

1. **Definicija:** Mila – so soli maščobnih kislin.

2. **Nastanek mil:** Reakcijo pridobivanja mila imenujemo –UMILJENJE

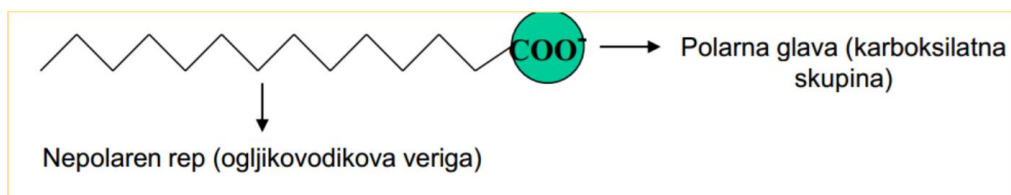
Pri nastanku mil se pretrga estrska vez v molekuli maščobe.

Oglej si poskus pridobivanja mila (PPT).

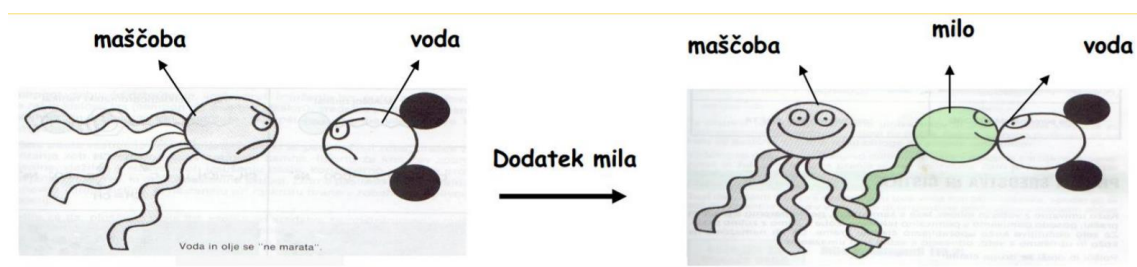
4. **Delitev mil:** Trdna in tekoča mila.

V trdnih milih so natrijeve soli v tekočih so kalijeve soli.

4. **Zgradba mila:**

5. **Delovanje mila – pranje:** Delec mila ima nepolarni rep in polarno glavo, zato so mila topna v maščobi in v vodi.

Oglej si animacijo delovanja mila. <https://eucbeniki.sio.si/kemija9/1271/index2.html>

Milo poveže maščobo in vodo. Nepolarni rep mila se poveže z nepolarnim repom maščobe, polarna glava mila pa s polarno molekulo vode. Nastane kompleks, ki ga lahko speremo z vodo.

V zvezek nariši skico delovanja mila (skica naj vsebuje vsaj tri stopnje pranja in legendo). Učbenik str. 73

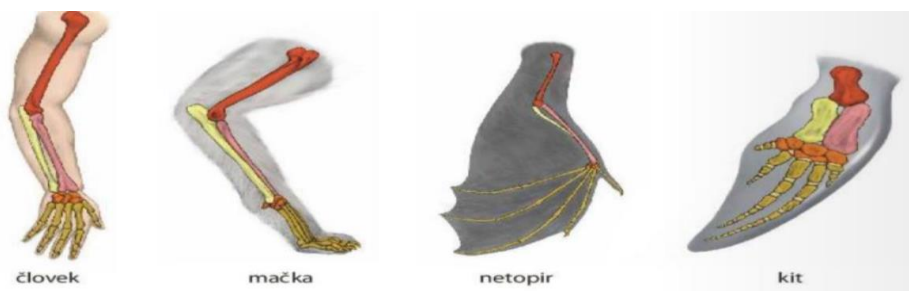
SINTETIČNI DETERGENTI

1. Kaj so sintetični detergенти?
2. Kakšen je vpliv uporabe mil in sintetičnih detergentov na okolje?

PRILAGODITVE ORGANIZMOV

1. **HOMOLOGIJA** -podobnost v osnovni zgradbi organov zaradi skupnega evolucijskega izvora.

Na sliki so prikazane okončine človeka, mačke, kita in netopirja. **Okončine si na pogled niso podobne in opravljajo različne naloge**, vendar imajo **podobno osnovno zgradbo**, zato te organe imenujemo homologi organi (imajo skupnega prednika)

Primeri homologije:

Primer 1	
Primer 2	
Primer 3	
Primer 4	

2. **ANALOGIJA** – podobno, vendar ne sorodno

Krilo ptice je nastalo iz sprednjih okončin vretenčarjev in kaže vse znake vretenčarske prednje okončine, krilo žuželke pa je nastalo iz izrastkov hitinastega oklepa žuželk. **Krilo ptice in muhe opravljata podobno nalogo (za letenje), vendar sta evolucijsko nepovezana**, zato te organe imenujemo analogni organi (nimajo skupnega prednika).

Primeri analogije:

Primer 1	
Primer 2	
Primer 3	
Primer 4	

HOMOLOGNI ORGANI: organi, ki se zaradi različnih nalog med seboj razlikujejo in s skupnim izvorom (evolucijsko povezani),

ANALOGNI ORGANI: organi, ki opravljajo podobno funkcijo, vendar z različnim izvorom in zgradbo (so evolucijsko nepovezani).

			Analogna organa	Homologna organa
a	<p>slonja noga</p> 	<p>ptičja perut</p> 		
b	<p>iglica jelke</p> 	<p>list bukve</p> 		
c	<p>bramorjeve kopalne okončine</p> 	<p>krtove kopalne okončine</p> 		

d	<p>netopirjeva prhut</p> 	<p>mačja noga</p> 		
e	<p>netopirjeva prhut</p> 	<p>metuljevo krilo</p> 		
f	<p>kitova plavut</p> 	<p>ribja plavut</p> 		
g	<p>ptičja perut</p> 	<p>krilo kobilice</p> 		

VZAJEMNA EVOLUCIJA

Pri nekaterih organizmih lahko opazujemo proces medsebojnega prilagajanja in vzajemne evolucije obeh vrst.

To pomeni, da ena vrsta vpliva na evolucijo druge.

